

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยการประเมินความเต็มใจที่จะจ่ายผ่านวิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดลอมด้วยวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินค่า หรือวิธี CVM ที่มีลักษณะคำถามแบบเปิด (Open-Ended) และใช้แบบจำลองโทบิต ในการหาปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะจ่าย ใช้ตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย ซึ่งในการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายในการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายนั้น โดยมีการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย 3 สถานการณ์ ดังนี้ สถานการณ์ที่ 1 ประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเมื่อมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถต่อเรือชมธรรมชาติ คูนก และตกปลาได้ (WTP_1) สถานการณ์ที่ 2 ประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเมื่อมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถว่ายน้ำได้ (WTP_2) และ สถานการณ์ที่ 3 ประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเมื่อมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถใช้ดื่มและประกอบอาหารได้ (WTP_3) ตลอดจนประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ในการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ในแต่ละสถานการณ์

5.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

1) ข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย พบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงจำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55 เป็นผู้ที่มียายุอยู่ระหว่าง 31 – 40 ปี

จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 รองลงมา เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75 มีสถานภาพสมรส จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.75 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 – 6 คน มีจำนวนมากถึง 304 คน คิดเป็นร้อยละ 76 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.25 เป็นผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.25 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรทางสิ่งแวดล้อม จำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 96.75 มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.25 มีรถยนต์เป็นของตนเอง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีจำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75

2) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวยังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย ทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายแห่งนี้เป็นจำนวน 2 – 3 ครั้ง มีจำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.25 เดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้กับครอบครัวและญาติ จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 มีจุดประสงค์เพื่อมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 92.50 มีจำนวนวันในการเดินทางมาท่องเที่ยวยังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย 1 วัน (ไป – กลับภายใน 1 วัน) จำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 83.75 เลือกที่จะมาท่องเที่ยวยังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายเป็นสถานที่หลัก จำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 85 กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วมมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ การชมธรรมชาติ มีจำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 92.50 รองลงมาคือ การดูนก ซึ่งมีจำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 มาเพื่อชื่นชมธรรมชาติและทิวทัศน์บริเวณทะเลสาบ มีจำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 94.25 รู้จักและรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายจากการแนะนำของเพื่อนหรือคนรู้จัก จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายเกิดความเสื่อมโทรม คือการถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว มีจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75 ไม่แน่ใจว่าจะกลับมาท่องเที่ยวหรือไม่ในอนาคต จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 ต้องการแนะนำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายให้กับผู้อื่นได้มาท่องเที่ยว จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 79.50 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากต่อการมาท่องเที่ยวยังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย มีจำนวน 188 คน คิดเป็น

ร้อยละ 47 มีทัศนคติที่ดีต่อการมาท่องเที่ยวยังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย (ตอบว่าเห็นด้วย) มีจำนวน 272 คน (ร้อยละ 68)

5.1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์หนองบงคาย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความเต็มใจที่จะจ่าย และปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายโดยใช้แบบจำลองทอบิต (Tobit Model) ด้วยเทคนิควิธีการวิเคราะห์การประมาณภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate: MLE) โดยหามูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายในทั้ง 3 สถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นได้ผลการศึกษาดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถล่องเรือชมธรรมชาติ คุนุก และตกปลาได้ (WTP₁) จากการศึกษาพบว่ามีนักท่องเที่ยวจำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 82.25 ที่มีความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือ โดยมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายเท่ากับ 86.33 บาทต่อคนต่อปี และมีนักท่องเที่ยวอีกจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75 ที่ไม่เต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะจ่ายอยู่ในช่วง 51 – 100 บาทต่อปี มีจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มสูงขึ้น (ความสัมพันธ์เชิงบวก) ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา การตระหนักและการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย และการมีรถยนต์เป็นของตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 อายุ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ ล่องเรือ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายลดน้อยลง (ความสัมพันธ์เชิงลบ) คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 และในการปรับปรุงคุณภาพในสถานการณ์ที่ 1 มีมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เท่ากับ 1,206,202.76 บาทต่อปี

สถานการณ์ที่ 2 มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถว่ายน้ำได้ (WTP₂) จากการศึกษาพบว่ามีนักท่องเที่ยวจำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 82.25 ที่มีความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือ โดยมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายเท่ากับ 120.29 บาทต่อคนต่อปี และมีนักท่องเที่ยวอีกจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75

ที่ไม่เต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์ โดยนักท่องเที่ยวนั้นส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะจ่ายอยู่ในช่วง 51 – 100 บาทต่อปี มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มสูงขึ้น (ความสัมพันธ์เชิงบวก) ได้แก่ เพศ การมีรถยนต์เป็นของตนเอง การตระหนักและการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย และการกลับมาในอนาคต ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สุดท้ายการรับรู้ข่าวสาร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายลดน้อยลง (ความสัมพันธ์เชิงลบ) คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 และในการปรับปรุงคุณภาพในสถานการณ์ที่ 2 มีมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เท่ากับ 1,680,691.88 บาทต่อปี

สถานการณ์ที่ 3 มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถใช้ดื่มและประกอบอาหารได้ (WTP₃) จากการศึกษาพบว่ามึ้นักท่องเที่ยวจำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 82.25 ที่มีความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือ โดยมีมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายเท่ากับ 166.99 บาทต่อคนต่อปี และมีนักท่องเที่ยวอีกจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75 ที่ไม่เต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์ โดยนักท่องเที่ยวนั้นส่วนใหญ่มีความเต็มใจที่จะจ่ายอยู่ในช่วง 101 – 200 บาทต่อปี มีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มสูงขึ้น (ความสัมพันธ์เชิงบวก) ได้แก่ เพศ รายได้ต่อเดือน การตระหนักและการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 อายุ การกลับมาในอนาคต ภูมิฐานะ และการมีรถยนต์เป็นของตนเองที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และการรับรู้ข่าวสาร ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายลดน้อยลง (ความสัมพันธ์เชิงลบ) คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และในการปรับปรุงคุณภาพในสถานการณ์ที่ 3 มีมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เท่ากับ 2,333,184.28 บาทต่อปี

โดยจากนักท่องเที่ยวที่เต็มใจที่จะจ่ายทั้งหมดจำนวน 329 คน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เต็มใจที่จะจ่ายเพื่อต้องการให้เกิดการพัฒนาสิ่งแวดล้อมยั่งยืน มีจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 32.22 ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่เต็มใจที่จะจ่ายจำนวน 71 คน ส่วนใหญ่ที่ไม่เต็มใจที่จะจ่ายมีสาเหตุมาจากการที่มีรายได้น้อยไม่เพียงพอที่จะจ่าย มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 47.89 และนักท่องเที่ยวที่ไม่เต็มใจที่จะจ่าย ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์แทนการสนับสนุนด้านการเงิน มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 47.89

5.2 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายในครั้งนี้ ทำให้มีโอกาสได้เข้าไปเก็บแบบสัมภาษณ์ในบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และได้สอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะที่คล้ายคลึงกัน มีความมุ่งหวังที่ต้องการจะเห็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายมีการพัฒนาศักยภาพ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวต่างถิ่น อาจรวมไปถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ให้ความสนใจการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นพิเศษ ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงราย โดยในขณะเดียวกันต้องเป็นการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ให้คงความงดงามตามธรรมชาติเอาไว้ โดยนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวหรือประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประชาชนบางส่วนยังไม่รู้จักหรือรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายได้ดีเท่าที่ควร เช่น อาจมีการจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็กและเยาวชนในทุกระดับการศึกษา เพื่อให้เยาวชนได้ไปท่องเที่ยว เยี่ยมชมธรรมชาติ เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกการตระหนักถึงความสำคัญทางด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายให้แก่เยาวชนและยังเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง
- 2) ควรมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ จุดชมวิว ศาลาพักผ่อน แต่ต้องมีการสร้างให้กลมกลืนกับธรรมชาติ และไม่ทำลายความงามตามธรรมชาติ ควรมีการพัฒนาควบคู่ไปพร้อมกันกับการดูแลสภาพความเป็นธรรมชาติ
- 3) ควรมีการพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือประชาชนในพื้นที่ และการอนุรักษ์ไม่จำเป็นต้องเป็นการสนับสนุนทางการเงินเพียงอย่างเดียว เพราะเมื่อเงินที่ได้รับมาหมดลง การพัฒนา ก็อาจต้องหยุดชะงักลง สิ่งแวดล้อมจะกลับมาเสื่อมโทรมเช่นเดิม แต่หากมีการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ชาวบ้านให้เกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์แล้วชาวบ้านหรือประชาชนในท้องถิ่นจะเป็นผู้ดูแลรักษา และจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน

4) นักท่องเที่ยวเกรงว่าการให้การสนับสนุนด้านการเงิน จะเป็นการเปิดโอกาสให้แก่นายทุน ได้เข้ามาทำการซื้อหรือบุกรุกที่ดิน ซึ่งรัฐควรมีมาตรการในการดูแลอย่างรัดกุม มีกฎหมาย ค้ำกรองอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

5) ควรมีการจัดเจ้าหน้าที่แนะนำการท่องเที่ยว เส้นทางชมธรรมชาติ หรือแนะนำสาระ ความรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้เข้าไปเยี่ยมชม และอาจมีเอกสารประกอบ เช่น เอกสารแนะนำเขตห้ามล่า สัตว์ป่าหนองบงคาย ช่วงเวลาที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว รายละเอียดเกี่ยวกับความหลากหลายทาง ชีวภาพภายในพื้นที่ เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่า สัตว์ป่าหนองบงคายในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวที่ได้มาท่องเที่ยวยังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย รวมทั้งข้อสังเกตที่ได้จากการเข้าไป สสำรวจในพื้นที่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย ทำให้เกิดข้อเสนอแนะบางประการจากผู้ศึกษา ซึ่ง อาจก่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ ดังนั้นจึงได้ทำการสรุป ข้อเสนอแนะต่างๆ ไว้ดังนี้

1) ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้อ้างอิงในการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์พื้นที่ทางธรรมชาติที่ มีความสำคัญต่อประเทศไทยต่อไป เช่น อุทยานแห่งชาติ พื้นที่ป่าสงวน หรือพื้นที่ทางธรรมชาติ อื่นๆ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป หรืออาจนำไปใช้อ้างอิงในการหามูลค่าทางเศรษฐกิจของพื้นที่ชุ่มน้ำอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยใช้วิธี Benefit Transfer ซึ่งวิธีการนี้ทำให้ไม่ต้องทำการสำรวจหรือเก็บข้อมูลภาคสนามเอง แต่การประเมินมูลค่าโดยวิธีนี้จำเป็นต้องคำนึงถึงระดับของความคล้ายคลึงกันของสภาพ สิ่งแวดล้อม ขนาดและลักษณะทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชากรด้วย Desvousges, Naughton, and Parsons (1992) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการที่จะนำวิธี Benefit Transfer ไปใช้ได้ แก่ ความคล้ายคลึงของนโยบายและพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ที่จะนำไปคิด มูลค่าต้องมีความคล้ายคลึงกัน ประการสุดท้ายคือความเหมือนกันของลักษณะทางเศรษฐกิจและ สังคมที่ต้องการจะศึกษา

2) จากผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย มาด้วยจุดประสงค์คือต้องการมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ และสิ่งที่ดึงดูดให้มาท่องเที่ยวคือ ทัศนียภาพที่สวยงาม ความสวยงามตามธรรมชาติ ดังนั้นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายควรจัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสมแก่การมาท่องเที่ยวในทุกโอกาส มาได้ตลอดปี และควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ห้องน้ำ ศาลาพักผ่อน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะมาท่องเที่ยว

3) จากการเก็บแบบสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายได้เพราะเพื่อนหรือญาติเป็นผู้แนะนำ หรือบางคนรู้จักเพราะเป็นคนในพื้นที่ แต่ส่วนใหญ่จะค่อนข้างสับสน ถ้าหากเป็นประชาชนที่ค่อนข้างมีอายุ บางส่วนจะรู้จักในนามของหนองบงคาย แต่หากเป็นประชาชนที่อายุน้อย จะรู้จักในนามของทะเลสาบเชียงแสน ถ้าถามถึงเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายจะไม่รู้จัก ดังนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดให้แก่คนในพื้นที่ได้รับทราบมากกว่านี้ เพื่อให้ประชาชนรู้จักเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายมากขึ้น

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากการที่ได้ศึกษาการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ในครั้งนี้ ทำให้เกิดข้อเสนอแนะบางประการที่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการขยายผลการศึกษาในหัวข้อดังกล่าวนี้ หรือต้องการศึกษาในหัวข้อที่มีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้สรุปข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารุ่นต่อไปไว้ดังนี้

1) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายนั้น เป็นสิ่งที่วัดได้หรือสังเกตได้ ดังนั้นจึงควรใช้วิธีการในการเก็บข้อมูลหลายวิธีประกอบกัน เช่น การสอบถามเพิ่มเติมเพื่อให้แสดงความคิดเห็นส่วนบุคคลออกมา หรือการสังเกต มาประกอบรวมกับการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความ เป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากบางครั้งกลุ่มตัวอย่างอาจไม่เข้าใจในแบบสัมภาษณ์ หรือตอบแบบสัมภาษณ์ตามกระแสคำนิยมของตนเองมากกว่า ฉะนั้นในการออกแบบสัมภาษณ์นั้นควรตั้งคำถามที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ตรงประเด็น และต้องไม่มากเกินไป เพื่อไม่ให้ผู้ตอบเกิดความเบื่อหน่าย

2) ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ CVM ที่มีลักษณะเป็นคำถามเปิด (Open – Ended) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความเต็มใจที่จะจ่ายที่มากที่สุด (Maximum Willingness to Pay) ต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่ต้องการศึกษา ซึ่งการตั้งคำถามลักษณะนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์ค่อนข้างจะตอบยาก ดังนั้นจึงมีโอกาที่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ตอบค่อนข้างมาก หรืออาจตอบค่าความเต็มใจที่จะจ่ายมากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริง ซึ่งในอนาคตอาจมีการศึกษาโดยใช้ CVM ในลักษณะอื่นๆ ต่อไป เพื่อให้เกิดความหลากหลายและได้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

3) การประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายจากนักท่องเที่ยวที่ได้มาเยี่ยมชม ควรมีการศึกษาคอบคลุมไปถึงตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย เพื่อจะได้ครอบคลุมถึงนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่ได้มาท่องเที่ยว และอาจมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณด้วย เพราะชาวบ้านเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองคาย มีความผูกพันกับสถานที่แห่งนี้ ดังนั้น อาจมีความรักความหวงแหนในสถานที่แห่งนี้ และต้องการให้เกิดการอนุรักษ์ด้วยเช่นกัน

4) มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะในส่วนของจังหวัดเชียงรายเท่านั้น หากในอนาคตได้มีการนำไปปฏิบัติในเชิงนโยบาย ควรมีการศึกษาในระดับภาค และระดับประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงนโยบายสาธารณะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใดมากยิ่งขึ้น

5) การศึกษาในครั้งนี้ อาจมีปัจจัยอื่นอีกหลายปัจจัย ที่ผู้ศึกษามีได้รวบรวมไว้ในแบบจำลอง ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพสำหรับหาปัจจัยที่ต้องการศึกษาเพื่อนำไปสู่การศึกษาเชิงปริมาณในแนวลึกต่อไป

6) จากมูลค่าเศรษฐศาสตร์ที่ประเมินได้ในครั้งนี้ เป็นมูลค่าที่ประมาณจากตัวแปรต่างๆ ณ ปี 2549 ซึ่งเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป จำนวนนักท่องเที่ยว หรือตัวแปรที่มีผลต่อการท่องเที่ยวและความเต็มใจที่จะจ่ายเปลี่ยนแปลงไป มูลค่าอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษามูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ต่อไปในอนาคต ว่ามูลค่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

5.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) แนวทางการดำเนินโครงการเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเงินช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการปรับปรุงคุณภาพน้ำในสถานการณ์ที่ 1 เท่ากับ 86.33 บาทต่อคนต่อปี มีมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เท่ากับ 1,206,202.76 บาทต่อปี การปรับปรุงคุณภาพน้ำในสถานการณ์ที่ 2 เท่ากับ 120.29 บาทต่อคนต่อปี มีมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เท่ากับ 1,680,691.88 บาทต่อปี และการปรับปรุงคุณภาพน้ำในสถานการณ์ที่ 3 เท่ากับ 166.99 บาทต่อคนต่อปี มีมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เท่ากับ 2,333,184.28 บาทต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการในการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในการดำเนินการจริงในอนาคต ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินงานที่มีความเกี่ยวข้องทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินโครงการ ด้วยการจัดทำแผนงานโครงการ ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การจัดหางบประมาณดำเนินการจากนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการจัดโครงการอบรมเสริมสร้างความรู้เรื่องการอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดี การสร้างความตระหนักและการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม จากเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ ฅบบริเวณพื้นที่ส่วนกลางในชุมชนหรือบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 1 ปีหรือมากกว่านั้น เพื่อเป็นการประเมินผลโครงการฝึกอบรมและให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดความยั่งยืนในอนาคต

นอกจากนี้การประยุกต์ใช้ผลการศึกษาในเชิงนโยบายสาธารณะในจังหวัดเชียงแสนนั้น หากภาครัฐต้องการดำเนินการโครงการเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย อำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย จะต้องมีการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม เพราะประชาชนเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นผู้ใกล้ชิดและได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จึงควรมีการรับฟังความต้องการของประชาชนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดต่อต้านหรือคัดค้านขึ้น ควรเน้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของภาครัฐเพื่อเป็นการประสานระหว่างภาครัฐและประชาชนเข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้การประกอบนโยบายของภาครัฐมีความเป็นไปได้มากขึ้น

ทั้งนี้จากการศึกษาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพื่อการอนุรักษ์นั้น หากภาครัฐมีการดำเนินโครงการเพื่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย

จริง โดยใช้งบประมาณจากเงินสนับสนุนของนักท่องเที่ยง กลุ่มนักท่องเที่ยวที่จะสนับสนุนโครงการและเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพื่อการอนุรักษ์จะเป็นไปตามผลการศึกษาในส่วนของผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองโทบิต อาทิ นักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาสูง นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนสูง นักท่องเที่ยวที่มีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย เป็นต้น (จากผลการศึกษาในหัวข้อ 4.3.1) ซึ่งการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายดังกล่าว จะมีส่วนช่วยให้เกิดความสะดวกในการดำเนินโครงการของภาครัฐที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการให้เกิดการอนุรักษ์ และเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพื่อสนับสนุนโครงการจริง และเป็นการดำเนินโครงการบนพื้นฐานความพึงพอใจของชุมชน (Community's Preferences)

2) การดำเนินนโยบายสาธารณะของภาครัฐในรูปแบบของการให้เงินอุดหนุน การช่วยเหลือด้วยเงินให้เปล่าและโครงการเอื้ออาทรต่างๆ ถึงแม้ว่าจะเป็นโครงการที่เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมก็ตาม แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนในสังคมเกิดความเคียดแค้นไม่ช่วยเหลือตนเองและรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐ และอาจมีประชาชนบางส่วนที่ลดความพยายามที่จะพัฒนาศักยภาพ พัฒนาประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นเป็นการบิดเบือนกลไกตลาดในระบบเศรษฐกิจ เช่นเดียวกันกับผลการศึกษาในจังหวัดเชียงรายที่พบในครั้งนี้อย่างยิ่ง กล่าวคือมีประชาชนบางส่วนที่ต้องการสนับสนุนโครงการแต่ไม่เห็นด้วยกับการจ่ายเงิน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้น้อย ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนโครงการ ดังนั้นในการดำเนินนโยบายสาธารณะของภาครัฐทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาในด้านอื่นๆ ภาครัฐจึงควรศึกษาข้อมูลความต้องการที่แท้จริงของประชาชนก่อนและควรสนับสนุนโครงการแบบบางส่วน (Partial Support) ตามความต้องการของประชาชน กล่าวคือ ควรมีการแยกกลุ่มประชาชนระหว่างผู้ที่มีกำลังที่จะจ่ายกับผู้ที่ไม่มีกำลังที่จะจ่ายจริงๆ ออกจากกัน และสนับสนุนเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีกำลังที่จะจ่ายเงินเท่านั้น สำหรับกลุ่มที่มีกำลังที่จะจ่ายก็จัดโครงการให้ตามกำลังที่จะจ่ายหรือตามกำลังการสนับสนุนให้ภาคเอกชนดำเนินการหรือสนับสนุนงบประมาณบางส่วนเพื่อสมทบเพิ่มเติมจากที่ประชาชนเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการดำเนินโครงการ เพื่อจะได้นำเงินงบประมาณของภาครัฐไปพัฒนาด้านอื่นๆ ได้มากขึ้น และจะทำให้ประสิทธิภาพกลไกตลาดในระบบเศรษฐกิจดีขึ้นได้